

Programmet för att befrämja kulturen och kulturturismen

Utkast 30.1.2021

2021

Innehåll

Bakgrund	4
Programmets mål, uppföljning och uppdatering av programmet	5
Mål	5
Uppföljning	6
Uppdatering	6
Programmets vision	7
Åtgärder för att uppnå visionen	8
Bilagor	10
Förhållande till grundlagen	10
Lagen om kommunernas kulturverksamhet	10
Betydelsen av och nyttan med kultur	11
Definitioner	13
Kultur och kommunens kulturverksamhet	13
Kulturturism	13
Undervisnings- och kulturministeriets mål för kulturpolitiken	14
Arbetsgrupp och åtgärder som gäller programmet för att främja kulturen och kulturturismen	15
Arbetsgrupp	15
Åtgärder som gäller programmet för att främja kulturen och kulturturismen	15
Källor	16

Bakgrund

Lovisa stads ledningsgrupp inledde uppdatering av stadens strategi i början av 2020. Ur stadens strategi härleds utöver lagstadgade program också program som är frivilliga för staden, såsom det kulturpolitiska programmet, action planen för turismen och skärgårdsprogrammet. Det kulturpolitiska programmet hade utarbetats för åren 2017–2020 och turismens action plan för åren 2014–2020. Skärgårdsprogrammet upphörde vid utgången av 2019. Ansvaret för de tidigare programmen låg hos centralen för bildning och välfärd (kulturpolitiska programmet) och centralen för näringsliv och infrastruktur (action planen för turismen och skärgårdsprogrammet).

De tjänsteinnehavare som ansvarar för stadens kultur och turism ordnade 19.9.2019 på traditionscentrum Kuggom ett diskussionsmöte som var öppet för allmänheten. Syftet med mötet var att uppdatera kulturstrategin och action planen för turismen och hitta på nya idéer och verksamhetsätt. Stadsstyrelsen (10.2.2020 § 29) inrättade en sektorsövergripande arbetsgrupp för att bereda ett förslag till sammanslagning av de frivilliga programmen i fråga till stadsstyrelsen före utgången av november 2020.

Statsrådets skärgårdsdelegation upprättade under 2020 ett nationellt program för utveckling av skärgårds- och vattendragsområdena 2020–2023 som heter Människornas skärgård. Programmet publicerades av jord- och skogsbruksministeriet i oktober 2020.

Programmets mål, uppföljning och uppdatering av programmet

Mål

Lovisa stads arbetsgrupp har gett riktlinjer enligt vilka programmet för att främja kulturen och kulturturismen ska upprättas i kort och koncis form så att programmet är snabbt att bläddra, skriva ut och det är lätt att tillägna sig. Målet med programmet för att främja kulturen och kulturturismen är att ge långsiktiga mål för stadens kultur- och kulturturismarbete och principer för att producera tjänsterna. Samtidigt stöder programmet stadens strategi och andra program, såsom det nationella programmet för utveckling av skärgårds- och vattendragsområdena.

Programmet för att främja kulturen och kulturturismen förenar målen för ansvarsområdena för stadens två centraler (kultur och kulturturism som står nära kultur och konst) till en helhet. Turismen och den kreativa ekonomin som näringslivstjänsterna ansvarar för har utelämnats från det här programmet.

Arbetsgruppen har velat bearbeta programmets struktur så att läsaren genast hittar programmets vision och åtgärder för att uppnå visionen. Grunden för detta program är användning av etablerade definitioner. Programmets bilagor innehåller korta definitioner.

Uppföljning

I Lovisa stads budget bestäms årligen mätbara åtgärder i enlighet med målen för programmet för att främja kulturen och kulturturismen. Stadsfullmäktige följer hur budgeten utfaller bland annat genom totalutfallet av ansvarsområdena varje kvartal. Valfördsnämnden, näringslivs- och infrastrukturnämnden och stadsstyrelsen behandlar programmet för att främja kulturen och kulturturismen minst en gång om året.

Uppdatering

Programmet för att främja kulturen och kulturturismen som gäller tills vidare uppdateras vid behov. Arbetsgruppen har avsiktligt velat undvika att ange någon detaljerad information om åtgärderna, målen eller dem som vidtar åtgärderna. Åtgärderna har skrivits i sådan form att de inte begränsar eller utesluter något. Man har velat ägna uppmärksamhet åt verksamhetens objekt eller resultat, inte åt dem som vidtar åtgärderna. Därför har de åtgärder som arbetsgruppen har föreslagit för att uppnå visionen skrivits på allmänt sätt. Arbetsgruppen vill inte heller dela upp målen eller uppgifterna mellan tjänsteproducenterna inom olika ansvarsområden. Dessa beaktas årligen i stadens budgetmål. Olika aktörer kan utnyttja programmet såväl i lokalt som i internationellt samarbete.

Programmets vision

En vision ska väcka intresse och inspirera en att fundera vidare och att tolka. Den är inte svartvit. Visionen bör vara naturlig och äkta. Man ska kunna beskriva visionen på olika sätt och den behöver inte tilltala alla.

Visionen en grundval för ledarskapet i vardagen. Med den strävar man efter att skapa en bild av framtiden som väddar både till tankar och till känslor. En vision är någonting som en individ vill uppnå och som inspirerar henne, en vision är en slags dröm.

Visionen för Lovisa stads program för att främja kulturen och kulturturismen beaktar stadens historia men hänvisar också till det nya med sitt rika upplevelse- och kulturutbud. Lovisas historia omfattar hela kommunens och byarnas historia. Genom att utnyttja historien kan man berätta otaliga historier om Lovisa och göra staden känd, för det finns många historiska skikt i Lovisa som fortfarande är synliga. Man behöver långsiktigt arbete för att öka Lovisas välkändhet och upprätthålla information. Syftet med att förtjusa besökare är att skapa positiva sinnesstämningar, för sinnesstämningen får en att lättare komma ihåg olika saker. Med upplevelser och kulturutbud skapar man samhörighet: att alla arbetar mot ett gemensamt mål. Det rika kulturutbudet och upplevelserna stöder lokalidentiteten men ger också utrymme för icke-ortsbor. Arbetsgruppen har haft som mål att skapa en kort framtidsbild som man lätt kommer ihåg:

Det historiska Lovisa tjsar med sina upplevelser och sitt kulturutbud.

Åtgärder för att uppnå visionen

Den arbetsgrupp som utarbetat programmet för att främja kulturen och kulturturismen vill inte utse någon enskild person som ska vidta åtgärderna eller benämna något enskilt mål för åtgärderna eftersom programmets mål är huvudsakligen riktgivande. Stadsfullmäktige godkänner mer detaljerade och mätbara åtgärder årligen i budgeten.

Vi hämtar stolthet över hembygden och lokalidentitet ur Lovisas historia

- I Lovisa upprätthåller vi traditioner och lyfter dem fram i evenemang.
- Vad gäller den byggda kulturmiljön lyfter vi tydligt fram att det nya och utvecklande lever vid sidan av det värdefulla byggnadsarvet.
- I Lovisa kan var och en använda sitt eget modersmål. Att vara Lovisabo betyder bland annat en naturlig och kreativ blandning av språk. I all verksamhet betonar vi att var och en klarar med sitt eget modersmål.

Var och en är en del av Lovisa

- Vi sprider medvetenhet om närmiljön och -kulturen redan inom småbarnspedagogiken så att kommuninvånarna kan vara visitkort för Lovisa. Var och en kan nämna minst en egenskap, en handling, ett verk, en produkt eller en sak som gör Lovisa känt.
- Staden skapar och erbjuder möjligheter så att man uppfattar det Lovisarelaterade vara öppen, vänlig och inspirerande verksamhet.
- Vi berättar positiva historier om Lovisa.
- Vi utnyttjar delaktighet och kulturfostran på olika sätt.

Vi sätter Lovisa på kartan

- Vi för kulturen och turismen närmare varandra genom att skapa en produkt av en enhetlig helhet till skillnad från enstaka evenemang.
- Vi utnyttjar rollen och betydelsen av inflytelserika personer, kända personer och intressanta historier och platser i Lovisa på ett trovärdigt sätt.
- Staden ägnar kontinuerlig uppmärksamhet åt att tjänsterna är tillgängliga och informationen aktuell.

Kulturen främjar välbefinnandet hos Lovisaborna

- Vi möjliggör olika upplevelser med hjälp av kulturen.
- Vi erbjuder verksamhetsförutsättningar för professionella inom konst.
- Vi gör utövare av konst och färdighetsämnen synligare för allmänheten.
- Vi satsar på högklassig fostran inom konst- och färdighetsämnen.
- Vi främjar en mer omfattande känsla av samhörighet genom att kombinera kulturen (inklusive konst) och stadsbornas vardag. Vi gör kulturen i vardagen synlig. På så sätt ökar vi den upplevda känslan av samhörighet och positiv social stämning.

Bilagor

Förhållande till grundlagen

Enligt 16 § 2 momentet i Finlands grundlag (1999/731) skall det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Detta kan anses avse bland annat konstnärlig verksamhet och åtnjutande av konst enligt 2 § i detaljmotiveringen i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunernas kulturverksamhet (RP 195/2018 rd).

Lagen om kommunernas kulturverksamhet

Att ordna kulturtjänster är en lagstadgad uppgift för kommunerna som regleras genom lagen om kommunernas kulturverksamhet som trädde i kraft 1.3.2019 (Kuntaliitto 2019). För att genomföra denna uppgift ska kommunen:

1. främja likvärdig tillgång till och mångsidigt bruk av kultur och konst
2. skapa förutsättningar för professionellt konstnärligt arbete och professionell konstnärlig verksamhet
3. främja utövande av kultur och konst samt medborgarverksamhet som anknyter till dessa
4. erbjuda möjligheter till målinriktad konst- och kulturfostran inom kulturens och konstens olika former och områden
5. främja bevarande och bruk av kulturarvet och verksamhet som stöder och utvecklar den lokala identiteten

6. främja kultur och konst som en del av invånarnas välfärd och hälsa, delaktighet och samhörighet samt den lokala och regionala livskraften
7. främja kulturell samverkan och internationell verksamhet samt utföra andra åtgärder som har samband med kultur och konst.

Kommunen ska beakta lokala förhållanden och resurser samt behoven hos olika befolkningsgrupper. Kommunen kan ordna kulturverksamhet själv eller i samverkan med andra kommuner eller på något annat sätt. Vid ordnandet av kommunernas kulturverksamhet ska tillräcklig och mångsidig expertkompetens anlitas.

När kulturverksamhet ordnas ska kommunen beakta verksamhet som grundar sig på lagen om allmänna bibliotek (1492/2016), lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998), museilagen (729/1992), teater- och orkesterlagen (730/1992) och lagen om fritt bildningsarbete (632/1998). (Finlex 2019.)

Betydelsen av och nyttan med kultur

För varje människa och för samhället har kultur, och konsten som en del av den, betydelser på många olika plan. Konst och kultur genomsyrar vars och ens liv och välbefinnande samt verksamheten inom sammanslutningar och hela samhället. Konst och kultur har ett värde i sig, genom att de berikar vars och ens erfarenheter och upplevelser samt höjer livskvaliteten, stärker sammanslutningars identitet, samhörighet och livskraft samt påverkar hela samhällsutvecklingen såväl på det sociala som på det ekonomiska planet. Nyttan med konst och kultur är både direkt och indirekt. Störst behållning av konst och kultur får man, när verksamhet som hänförs till dem främjas såväl med kulturpolitiska medel som i samverkan med andra politikområden. (RP 195/2018 rd: Allmän motivering, Inledning.)

Förutom lagstiftningen är finansierings- och förvaltningsstrukturer andra viktiga metoder för att uppnå de kulturpolitiska målen. Ansvaret för utvecklingen av kulturpolitiken delas i Finland mellan staten och kommunerna som aktörerna inom den offentliga sektorn. Huvudansvaret för att stödja professionell konst tillfaller staten. Samtidigt har staten ansvar för ämbetsverken på området samt för finansieringen och styrningen av de nationella konst- och kulturinstitutionerna (Finlands Nationalopera och balett, Nationalgalleriet och Finska Nationalteatern). Verksamheten vid de regionala konst- och kulturinstitutionerna, liksom även de allmänna biblioteken och den grundläggande konstundervisningen, finansieras både av staten via statsandelssystemet samt av kommunerna med skattemedel. Även i övrigt hör skapandet av förutsättningar för kulturverksamhet på olika sätt till statens och kommunens uppgifter. I praktiken utövas kulturverksamhet av konstnärer samt konst- och kulturföreningar och övriga föreningar samt av olika förmedlarorganisationer inom konst och även av icke-organiserade aktörer. Flera privata stiftelser och företag stöder kultur och konst. (RP 195/2018 rd: Allmän motivering, Inledning.)

Kommunernas invånarantal och demografiska struktur är faktorer som påverkar anordnandet av kulturverksamhet och -tjänster. En allt äldre befolkning ökar efterfrågan på kulturtjänster från den offentliga sektorn, tredje sektorn och privata sektorn. Detta gäller både dem som i fråga om hälsotillståndet kan använda tjänster som är avsedda för alla och dem för vilka tjänster produceras exempelvis vid vårdanstalter. Det är skäl att fästa uppmärksamhet vid att barn och unga har jämlika möjligheter till hobbyverksamhet. Människor rör sig allt mer och bor oftare på flera orter, vilket innebär exempelvis att fritidsinvånare för kommunen kan vara både användare av kulturtjänster och en tilläggsresurs i genomförandet av kultur- och evenemangstjänster. Den ökande andelen invandrare och personer som hör till olika språkgrupper för med sig ett behov av att granska på ett nytt sätt hur tjänsterna ordnas och vad de innehåller. (RP 195/2018 rd: Allmän motivering, Nuläge.)

Definitioner

Kultur och kommunens kulturverksamhet

Med termen kultur har man oftast hänvisat endast till betydande mentala prestationer av hög kvalitet, såsom konst: i bakgrunden finns en tanke om att med kultur avses samhällets bästa prestationer. Begreppet kultur är dock mycket mer omfattande än detta och syftar på livsstilen och världsbilden i ett samhälle, till exempel ungdomskultur eller diskussionskultur. (Tieteen termipankki 2020.)

Enligt regeringens proposition (RP 195/2018 rd: Lagförslag, 1 § Tillämpningsområde) avses med kommunens kulturverksamhet verksamhet genom vilken kommunen främjar skapande och utövande av, tillgång till och bruk av kultur och konst samt konst- och kulturfostran och kulturarv. Kommunens kulturverksamhet omfattar utöver allmän och övrig kulturverksamhet bland annat musei- och utställningsverksamhet samt utövande av teater, dans och cirkus samt musik. Utbudet av kulturtjänster varierar från kommun till kommun. Kommunerna kan ordna och organisera kulturverksamheten i kommunen på det sätt som den anser vara bäst. (RP 195/2018 rd: 2.3 Bedömning av nuläget.)

Kulturturism

”I kulturturism produceras turismprodukter och -tjänster för lokala och icke-lokala människor på kommersiella grunder genom att sätta värde på kulturens regionala och lokala resurser. Syftet är att skapa upplevelser och möjligheten att ta del av dessa kulturella resurser, lära sig av dem eller delta i dem. Så stärker man byggandet av människors identitet och ökar förståelsen för och uppskattningen av egen kultur och andra kulturer.”

Resurserna för kulturturismen är allt som människan har åstadkommit och bearbetat: historia, kulturlandskap, den byggda miljön, arkeologiska objekt, museer, scenkonst, visuell konst, design, evenemang, hantverk, språk,

smaker, traditioner, seder, värden, idéer, livsstilar, religion, karaktärsdrag samt prestationer inom vetenskap, teknologi och näringsliv. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006: 91.)

Undervisnings- och kulturministeriets mål för kulturpolitiken

Undervisnings- och kulturministeriets (Undervisnings- och kulturministeriet 2020) strategi för kulturpolitiken sträcker sig fram till år 2025. Statens målområden för kulturpolitiken och strategiska målen är följande:

- **Skapande arbete och produktion**

Förutsättningarna för konstnärligt och annat kreativt arbete har förbättrats och produktions- och distributionssätten har diversifierats.

- **Deltagande och medverkan i kulturverksamhet**

Människor deltar i olika kulturverksamheter i större utsträckning än tidigare och skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper i deltagandet har blivit mindre.

- **Kulturens grund och kontinuitet**

Grundvalarna för kulturen är starka och livskraftiga.

Arbetsgrupp och åtgärder som gäller programmet för att främja kulturen och kulturturismen

Arbetsgrupp

Kärnarbetsgruppen bestod av chefen för kultur- och fritidsväsendet, en kulturproducent, direktören för centralen för bildning och välfärd, bibliotekschefen, direktören för centralen för näringsliv och infrastruktur, turistsekreteraren, näringslivschefen och ledamöterna som näringslivs- och infrastrukturnämnden och välfärdsnämnden utsett. Man hörde museiintendenten som inkallad sakkunnig. Uppgiften som sekreterare och sammankallande för arbetsgruppen alternerade mellan kulturproducenten och turistsekreteraren. Ordförande för arbetsgruppen var stadsstyrelsens ordförande.

Arbetsgruppen beredde ett förslag till sammanslagning av det kulturpolitiska programmet och action planen för turismen före utgången av november 2020. Förslaget heter Programmet för att främja kulturen och kulturturismen. Programmet stöder utöver stadens strategi det nationella programmet för utveckling av skärgårds- och vattendragsområdena 2020–2023 som statsrådets skärgårdsdelegation upprättade under 2020.

Åtgärder som gäller programmet för att främja kulturen och kulturturismen

Arbetsgruppen samlade respons på utkastet till programmet för att främja kulturen och kulturturismen med en Webropol-enkät

26.11–8.12.2020. Programutkastet fanns till påseende och man kunde kommentera det också på Lovisa huvudbibliotek och på kundservicekontoret Lovinfo. Dessutom ordnade arbetsgruppen öppet kulturkaffe på distans tisdag 8.12.2020, då det också var möjligt att ge respons på utkastet. Det var inte möjligt att ordna möten för allmänheten på grund av coronapandemin. Arbetsgruppen fick sammanlagt 30 svar med Webropol-enkäten och från mötet på distans, var av 17 svar var skriftliga. Arbetsgruppen ber om utlåtanden till programmet inom februari 2021 av följande grupper: äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning, ungdomsfullmäktige, välfärdsnämnden 10.2, grundtrygghetsnämnden 11.2, nämnden för fostran och bildning 24.2, näringslivs- och infrastrukturnämnden 25.2.

Programmet för att främja kulturen och kulturturismen har godkänts av

Stadsstyrelsen i Lovisa xx.xx.2021

Stadsfullmäktige i Lovisa xx.xx.2021

Källor

Finlex 2019. Lagen om kommunernas kulturverksamhet

<https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2019/20190166>

Regeringens proposition RP 195/2018 rd. 2018.

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Sidor/RP_195+2018.aspx

Kauppa- ja teollisuusministeriö. 2006. Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 & toimenpideohjelma vuosille 2007–2013. KTM Julkaisuja 21/2006. (Handels- och industriministeriet. 2006. Finlands turismstrategi till 2020 och åtgärdsprogram 2007–2013. Handels- och industriministeriets publikationer 21/2006)

Kuntaliitto. 2019. Taide ja kulttuuri: Kuntien kulttuuritoiminta. (Kommunförbundet. 2019. Konst och kultur: Kommunernas kulturverksamhet) <https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/kunnan-kulttuuritoiminta/kuntien-kulttuuritoiminta>

Undervisnings- och kulturministeriet. 2020. Kulturpolitikens riktlinjer och utvecklande.

<https://minedu.fi/sv/riktlinjer>

Tieteen termipankki (Vetenskapstermbanken i Finland). 2020. Kirjallisuudentutkimus: kulttuuri.

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:kulttuuri>

Tilläggsinformation:

Kirsi Kinnunen

Direktör för centralen för bildning och välfärd

Karlskronabulevarden 8, PB 77

07901 LOVISA

tfn +358 440 555 250

www.lovisa.fi

Bilder: Lovisa stad

Fotografer: Creative Peak, Eeva Kangas, Johanna Holvikangas, Eemi Kettunen, Tom Engström, Päivi Karppi, Shasmine Bruce, Lilian Järvinen